

Sujungtos bylos T-427/04 ir T-17/05

Prancūzijos Respublika ir France Télécom SA

prieš

Europos Bendrijų Komisiją

„Valstybės pagalba — France Télécom apmokestinimo verslo mokesčiu 1994 — 2002 m. režimas — Sprendimas, kuriuo pagalba pripažįstama nesuderinama su bendrąja rinka ir nurodoma ją susigrąžinti — Nauda — Senatis — Teisėti lūkesčiai — Teisinis saugumas — Esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas — Kolegialumas — Trečiųjų suinteresuotųjų asmenų teisė į gynybą ir procesinės teisės“

2009 m. lapkričio 30 d. Pirmosios instancijos teismo (trečioji kolegija)
sprendimas. II - 4322

Sprendimo santrauka

- 1. Komisija — Kolegialumo principas — Taikymo sritis — Komisijos turima galimybė igalioti vieną iš savo narių priimti tam tikrų kategorijų administravimo ar valdymo aktus (EB 219 ir 253 straipsniai)*
- 2. Valstybių teikiama pagalba — Komisijos tyrimas — Administracinė procedūra (EB 88 straipsnio 2 ir 3 dalys)*

3. *Valstybių teikiama pagalba — Komisijos tyrimas — Administracinė procedūra — Komisijos pareiga oficialiai pranešti suinteresuotiesiems asmenims apie jų teisę pateikti pastabas*
(EB 88 straipsnio 2 dalis)
4. *Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Specialus įmonės apmokestinimo režimas*
(EB 87 straipsnio 1 dalis)
5. *Valstybių teikiama pagalba — Komisijos sprendimas — Teisėtumo vertinimas atsižvelgiant į priimant sprendimą žinomas aplinkybes*
(EB 87 straipsnis)
6. *Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Atrankinis priemonės pobūdis — Nukrypimas nuo bendros mokesčių sistemos — Sistemos pobūdžiu ir bendra struktūra grindžiamas pateisinimas — Įrodinėjimo pareiga*
(EB 87 straipsnio 1 dalis)
7. *Valstybių teikiama pagalba — Neteisėtos pagalbos susigrąžinimas — Pagalba, suteikta pažeidžiant EB 88 straipsnio procedūros taisykles — Pagalbos gavėjų galimi teisėti lūkesčiai — Apsauga — Sąlygos ir ribos*
(EB 87 straipsnio 1 dalis ir EB 88 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnis)
8. *Valstybių teikiama pagalba — Komisijos sprendimas, kuriuo suteikta pagalba pripažįstama nesuderinama su bendrąja rinka ir nurodoma ją grąžinti — Komisijos galimybė nacionalinėms institucijoms palikti užduotį apskaičiuoti tikslią grąžintiną sumą*
(EB 88 straipsnio 2 dalis)
9. *Valstybių teikiama pagalba — Neteisėtos pagalbos susigrąžinimas — Reglamento Nr. 659/1999 15 straipsnyje numatytas 10 metų senaties terminas — Senaties termino pradžia*
(EB 88 straipsnio 2 dalis; Tarybos reglamento Nr. 659/1999 15 straipsnis)

1. Pagal EB 219 straipsnį Komisija sprendžia savo narių skaičiaus balsų dauguma. Taip įtvirtintas kolegialumo principas grindžiamas Komisijos narių lygybe priimant sprendimus ir, be kita ko, reiškia, viena vertus, kad sprendimai priimami bendrai ir, kita vertus, kad visi Komisijos nariai

kolektyviai politiškai atsakingi už priimtus sprendimus.

Nors Komisija, nepažeisdama kolegialumo principo, gali įgalioti vieną iš savo narių

priimti tam tikrų kategorijų administravimo ar valdymo aktus, sprendimai, kuriuose Komisija išreiškia nuomonę dėl valstybės pagalbos buvimo, jos suderinamumo su bendrąja rinka ir būtinybės nurodyti ją susigrąžinti, reikalauja sudėtingų faktinių ir teisinių klausimų vertinimo ir iš principo negali būti kvalifikuoti kaip administravimo ar valdymo aktai. Tai reiškia, kad, atsižvelgiant į tai, jog tokio pobūdžio sprendimų rezoliucinė ir motyvuojamoji dalys, kurios turi būti pagrįstos pagal EB 253 straipsnį, sudaro nedalomą visumą, remiantis kolegialumo principu, tik kolegija turi teisę jas priimti vienu metu. Taigi iš principo būtent Komisijos narių kolegija turi priimti galutinę sprendimų dėl valstybės pagalbos buvimo ir jos suderinamumo su bendrąja rinka versiją. Po tokio priėmimo dar gali būti daromi tik ortografiniai ir gramatiniai šio sprendimo teksto pataisymai, o bet koks kitoks pakeitimas priklausys išimtinai kolegijos kompetencijai.

Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad Komisijos narių kolegija gali įgalioti vieną ar kelis savo narius priimti galutinį sprendimo tekstą, dėl kurio esminių nuostatų anksčiau susitarta diskusijoje. Jeigu kolegija pasinaudoja tokia galimybe, Bendrijos teismas, kuriam pavestas nagrinėti klausimas dėl pasinaudojimo šiais įgaliojimais teisėtumo, turi patikrinti, ar kolegija gali būti laikoma priėmusia atitinkamą spren-

dimą su visais jo faktiniais ir teisiniais elementais.

(žr. 116–119 punktus)

2. Bet kurioje prieš asmenį pradėtoje procedūroje, kurioje gali būti priimtas sprendimas asmens nenaudai, teisės į gynybą pašalinimas yra vienas pagrindinių Bendrijos teisės principų. Šis principas reikalauja, kad asmeniui, prieš kurį Komisija pradėjo administracinę procedūrą, būtų suteikta galimybė per šią procedūrą veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl nurodomų faktų ir aplinkybių tikrumo bei reikšmingumo, taip pat dėl dokumentų, kuriuos Komisija panaudojo savo teiginiui dėl Bendrijos teisės pažeidimo pagrįsti.

Valstybės pagalbos srityje iš Komisijos negali būti reikalaujama pateikti detalią atitinkamos priemonės analizę savo sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą. Tačiau reikia, kad Komisija pakankamai apibrėžtų savo analizės ribas, idant valstybės narė, kurios atžvilgiu buvo pradėta procedūra, turėtų galimybę pasisakyti dėl visų teisinių ir faktinių aplinkybių, kurios pagrindžia galutinį sprendimą, kuriame Komisija nusprendžia dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka.

Todėl vien aplinkybė, kad ginčijamame sprendime Komisija pakeitė savo vertinimą dėl nagrinėjamos valstybės priemonės, galėtų lemti atitinkamos valstybės narės teisės į gynybą pažeidimą, tik jeigu informacija, esanti sprendime pradėti tyrimą arba pateikta vėliau rungimusi pagrįstoje diskusijoje per administracinę procedūrą, nebūtų leidusi nacionalinėms institucijoms veiksmingai aptarti visų ginčijamame sprendime panaudotų faktinių ir teisinių aplinkybių. Tačiau skirtumai tarp ginčijamo sprendimo ir sprendimo pradėti tyrimą, atsiradę dėl to, kad Komisija pritarė visiems valstybės narės pateiktiems argumentams ar daliai jų, negali lemti jos teisės į gynybą pažeidimo.

Be to, nors iš Komisijos negali būti reikalaujama pateikti detalios atitinkamos priemonės analizės savo sprendime pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą, vis dėlto reikia, kad ji pakankamai apibrėžtų savo analizės ribas, kad suinteresuotųjų asmenų teisė pateikti pastabas neprarastų prasmės. Vis dėlto suinteresuotųjų asmenų teisė gauti informaciją nėra platesnė nei teisė būti išklausytiems Komisijos. Visų pirma ji negali apimti bendros teisės išdėstyti nuomonę dėl visų potencialiai esminių punktų, iškeltų per formalią tyrimo procedūrą.

(žr. 146–149 punktus)

(žr. 136–138 punktus)

3. Per administracinę procedūrą valstybės pagalbos srityje pagalbą gavusios įmonės šioje procedūroje laikomos vien suinteresuotaisiais asmenimis. Iš to matyti, kad pagalbą gavusi įmonė, negalinti pasinaudoti teise į gynybą, pripažįstama asmenims, kurių atžvilgiu pradėta procedūra, turi tik teisę dalyvauti administracinėje procedūroje tiek, kiek yra tinkama atsižvelgiant į nagrinėjamo atvejo aplinkybes.

4. Naudos sąvoka EB 87 straipsnio 1 dalies prasme apima bet kokią priemonę, atleidžiančią tam tikrą įmonę nuo naštos, kuri jai būtų tekusi kitokiu atveju. Iš tiesų pagalbos sąvoka yra platesnė nei subsidijos, nes ji apima ne tik pozityviąsias išmokas, kaip antai pačios subsidijos, bet ir priemones, kurios įvairiais būdais sumažina paprastai įmonės biudžetui tenkančią naštą ir kurios, nors ir nebūdamos subsidijos tiesiogine šio žodžio prasme, yra panašaus pobūdžio ir turi toki patį poveikį. Pavyzdžiui, priemonė, kuria viešosios valdžios institucijos tam tikras įmones atleidžia nuo mokesčių, nors tai ir nėra valstybės išteklių perdavimas, tačiau dėl jos šios įmonės atsiduria palankesnėje padėtyje nei kiti apmokestinamieji asmenys, yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.

Nagrinėdama priemonę, kuri gali sudaryti valstybės pagalbą, Komisija privalo atsižvelgti į visas šios priemonės pasekmes potencialiam naudos gavėjui ir, be kita ko, prireikus atimti specifinę naudą sumažinančią naštą. Tačiau vien dėl aplinkybės, kad, naudos gavėjo požiūriu, tam tikrą lengvatinę priemonę kompensuoja atskiros ir su šia priemone jokio ryšio neturinčios specifinės naštos padidėjimas, pirmoji priemonė negali išvengti kvalifikavimo kaip valstybės pagalba.

per teismo posėdį negali teigti, kad Komisijos ginčijamame sprendime pasitelkti duomenys neturi ryšio su realybe, jei ši pasirinkta skaičiais, kuriuos per administracinę procedūrą jai pateikė valstybė narė.

(žr. 219, 224 punktus)

Atsakymas į klausimą, ar mokesčių permoka, kurią įmonė mokėjo tam tikrą laikotarpį dėl fiksuotos įmokos taikymo, kompensuoja palankų apmokestinimo skirtumą, kuriuo ji naudojosi kitu laikotarpiu, priklauso nuo objektyvių fiksuotos įmokos požymių analizės ir to, ar ji gali būti laikoma našta, neatskiriama susijusia su galbūt dėl specialaus apmokestinimo režimo atitinkamai įmonei taikymo gauta nauda.

6. EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais reikia nustatyti, ar tam tikroje teisės sistemoje valstybės priemonė gali suteikti pranašumą tam tikroms įmonėms ar tam tikrų prekių gamybai, palyginti su kitomis įmonėmis, esančiomis panašioje faktinėje ir teisinėje padėtyje, atitinkama priemone siekiamo tikslo atžvilgiu. Vis dėlto valstybės pagalbos sąvoka neapima valstybės priemonių, diferencijuojančių įmones ir todėl *a priori* taikomų pasirinktinai, kai ši diferenciacija atsiranda dėl mokesčių sistemos, kuri taikoma įmonėms, pobūdžio ar struktūros.

(žr. 195–196, 206–208 punktus)

5. Sprendimo valstybės pagalbos srityje teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į Komisijos turimą informaciją priimančiam sprendimui. Todėl pagalbą gavusi įmonė

Minėtos sistemos pobūdžiu ir bendra struktūra grindžiamo pateisinimo įrodinėjimo našta iš principo tenka valstybei narei. Tai reiškia, kad nagrinėjant ieškinį dėl panaikinimo, grįsdama savo poziciją, valstybės priemone pasinaudojusi įmonė negali remtis faktiniais duomenimis, kurie

nebuvo žinomi Komisijai priimant ginčijamą sprendimą.

laikomasi. Dėl to valstybė narė, kurios institucijos suteikė pagalbą pažeisdamos EB 88 straipsnyje numatytas procedūrinės taisyklės, taip pat negali remtis gavėjų teisėtais lūkesčiais, siekdama išvengti pareigos imtis būtinų priemonių Komisijos sprendimui, kuriuo ji įpareigojama susigrąžinti pagalbą, įvykdyti.

(žr. 228–229, 232 punktus)

7. Teisėtų lūkesčių apsaugos principas, kuris konkrečiai taikomas valstybės pagalbos kontrolės srityje pagal Reglamento Nr. 659/1999 dėl EB 88 straipsnio taikymo 14 straipsnį, reiškia, kad valstybės pagalbos gavėjo teisėtų lūkesčių apsauga galima remtis su sąlyga, kad jis turi tikslų, iš pozityvių Komisijos veiksmų kylančių garantijų, leidžiančių jam manyti, kad tam tikra priemonė nėra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme. Savo ruožtu, Komisijai aiškiai neišreiškus pozicijos dėl apie jai praneštą priemonę, institucijos tylėjimas, remiantis pagalbą gavusios įmonės teisėtų lūkesčių apsaugos principu, negali neleisti susigrąžinti pagalbos.

Vis dėlto negalima atmesti neteisėtos pagalbos gavėjo galimybės pasiremti išimtinėmis aplinkybėmis, galėjusiomis teisėtai pagrįsti jo pasitikėjimą šios pagalbos teisėtumu, ir todėl priešintis jos grąžinimui, jei jis įrodo jų egzistavimą.

Todėl, atsižvelgiant į privalomąjį Komisijos pagal EB 88 straipsnį atliekamos valstybės pagalbos kontrolės pobūdį, pagalbą gavusios įmonės iš esmės gali turėti teisėtų lūkesčių dėl pagalbos teisėtumo tik tuomet, jeigu ji buvo suteikta laikantis šiame straipsnyje nustatytos procedūros. Rūpestingas ūkio subjektas paprastai turi galimybę įsitikinti, ar šios procedūros buvo

Be to, pranešimas apie valstybės priemonę, kuri gali suteikti naudos tam tikrai įmonei, yra sutartyje numatytas instrumentas, leidžiantis valstybėms narėms įsitikinti, kad jos nesuteikia neteisėtos pagalbos, ir įmonėms – kad jos negauna tokios pagalbos. Kadangi specialus apmokestinimo režimas yra nuo bendrųjų taisyklių nukrypstantis ir dviem įmonėms taikomas apmokestinimo verslo mokesčiu būdas, *a priori* negalima atmesti, kad tai valstybės pagalba. Šiuo atžvilgiu nesant išimtinių aplinkybių, kai pagalba suteikiama iš anksto nepranešus Komisijai, dėl ko ji yra neteisėta pagal EB 88 straipsnio 3 dalį, tokioje situacijoje pagalbos gavėjas negali

remtis teisėtai lūkesčiais dėl jos suteikimo teisėtumo.

(žr. 261–263, 270, 276 punktus)

8. Nurodydama susigrąžinti neteisėtą valstybės pagalbą, Komisija neprivalo nurodyti tikslios grąžintinos pagalbos sumos. Bendrijos teisės reikalavimai šioje srityje apsiriboja tuo, kad, viena vertus, susigrąžinant neteisėtai suteiktą pagalbą būtų atstatyta ankstesnė padėtis ir, antra vertus, šis grąžinimas vyktų pagal nacionalinėje teisėje numatytas sąlygas, o jos nuostatų taikymas negali riboti Bendrijos teisės apimtį ir veiksmingumą. Taigi pakanka, kad susigrąžintinos pagalbos sumą, atsižvelgiant į sprendime esančias nuorodas, būtų galima nustatyti be pernelyg didelių sunkumų. Taigi Komisija gali apsiriboti pareigos susigrąžinti pagalbą konstatavimu ir pavesti nacionalinėms institucijoms užduotį apskaičiuoti tikslią grąžintinos pagalbos sumą, visų pirma, jeigu apskaičiavimas reikalauja atsižvelgti į apmokestinimo ar socialinės apsaugos schemas, kurių sąlygos įtvirtintos taikytinuose nacionalinės teisės aktuose.

(žr. 297–299 punktus)

9. Pagal Reglamento Nr. 659/1999 15 straipsnio 1 dalį Komisijos įgaliojimams susigrąžinti neteisėtą pagalbą taikomas dešimties metų senaties terminas. Iš minėto reglamento 15 straipsnio 2 dalies matyti, kad senaties terminas prasideda dieną, kai pagalba, kurią nurodė susigrąžinti Komisija, gali būti laikoma suteikta, t. y. jei pagalbos suteikimas priklauso nuo privalomų teisės aktų priėmimo, šių aktų priėmimo dieną.

Taigi, jei teisės aktu sukuriamas specialus ateityje taikomas apmokestinimo režimas, negalima teigti, kad senaties terminas prasideda šio akto priėmimo dieną, t. y. dieną, kai neįmanoma užtikrintai nustatyti, ar šis specialus režimas suteikia naudos, galinčios būti valstybės pagalba. Tokiu atveju reikia atsižvelgti į dieną, kai faktiškai suteikta pirma nauda. Taip yra tuo atveju, kai valstybės pagalbą sudarė ne specialios gavėjui taikomos mokesčių teisės nuostatos, o apmokestinimo skirtumas, kuris sudaro skirtumą tarp verslo mokesčio įmokų sumos, kurią jis būtų turėjęs sumokėti, jeigu būtų buvęs apmokestintas pagal bendrąjį režimą, ir sumos, kurią jis faktiškai sumokėjo pagal specialias jam galiojančias mokesčines nuostatas.

(žr. 318, 320, 322, 324 punktus)